

VA-plan 2040

Luleå kommun, Norrbottens län

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Bakgrund

I EU:s vattendirektiv med åtföljande åtgärdsprogram, åläggs kommunerna en rad åtgärder som berör allmän och enskild vattenförsörjning, där en av åtgärderna är att upprätta och utveckla vatten- och avloppsvattenplaner för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Sedan januari 2023 är det också lagstadgat att alla kommuner ska ha en vattentjänstplan. VA-planen och vattentjänstplanen spänner delvis över samma område, varför Luleå kommun valt att samordna arbetet. VA-planen omfattar också en övergripande skyfallsanalys med syfte att säkra kommunala va-anläggningar.

Hur samrådet bedrivits

Enligt lagen ska vattentjänstplanen samrådats på lämpligt sätt och i skälig omfattning med de fastighetsägare och myndigheter som kan antas ha ett väsentligt intresse av planen.

Samrådet genomfördes under perioden 30 november 2023 – 10 januari 2024. Handlingarna har funnits tillgängliga på Luleå kommuns webbplats. Planhandlingarna och information om samrådet har i detta fall sänts till Länsstyrelsen. En kungörelse om förslaget till VA-plan 2040 och samrådet har införts i lokaltidningarna Norrbottens kuriren och Norrländska Socialdemokraten den 6 december 2023. Det har också kungjorts på kommunens digitala anslagstavla.

Dialog har även skett kontinuerligt med berörda kommunala förvaltningar och bolag under arbetet med förslaget till va-plan.

Under samrådstiden inkom 4 skrivelser.

Skrivelser med synpunkter och/eller frågor har inkommit från:

- Länsstyrelsen, 2024-01-08
- Norra Sunderbyns byautvecklingsförening, 2024-01-10
- Fastighetsägare Hönövägen, 2024-01-02
- Fastighetsägare Hönövägen 2023-12-07

Synpunkterna sammanfattas och kommenteras nedan.

Inkomna synpunkter med kommentarer

Inkomna synpunkter redovisas här i sammanfattad och förkortad form. Synpunkterna i sin helhet finns att tillgå hos Luleå miljöresurs. Länsstyrelsens synpunkter redovisas i sin helhet.

Luleå kommuns och Luleå miljöresurs kommentarer skrivs med kursiv stil för att tydligt skilja dem från inkomna synpunkter.

Myndigheter

Länsstyrelsen

Länsstyrelsens synpunkter läggs in i sin helhet och kommenteras.

Bedömning av betydande miljöpåverkan

Kommunen bedömer att genomförandet av vattentjänstplanen inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan enligt de kriterier som listas i 5 § miljöbedömningsförordningen (2017:966). Länsstyrelsen delar kommunens bedömning.

Utbyggnadsplan

Kommunen har gjort en genomarbetad analys av behovet av allmänna vattentjänster. Länsstyrelsen delar kommunens syn i fråga om vilka områden och åtgärder som behöver prioriteras. Kommunen har vid möte 2023-11-20 särskilt bett om länsstyrelsens synpunkter på avgränsning gällande utbyggnaden av allmänna vattentjänster till Hertsölandet. Länsstyrelsen har inte några invändningar mot den avgränsning som redovisas i vattentjänstplanen.

Måttsunds fjärden (WA71842596) har en betydande påverkan från enskilda avlopp enligt VISS. Senaste åren har flera detaljplaner i anslutning till fjärden antagits (Lillviksholmen, Börtnäsheden) som ligger utanför kommunalt VA. Om det inte är möjligt att uppnå MKN genom att åtgärda bristfälliga enskilda avlopp runt fjärden, bedömer länsstyrelsen att delar av bebyggelsen omfattas av 6 § lagen om allmänna vattentjänster och behöver anslutas. Detta behöver bevakas vid framtida revideringar av planen.

Kommentar: Luleå kommun delar länsstyrelsens bedömning att utvecklingen i området behöver följas för att vid behov ompröva aktuell bedömning och besluta om lämpliga åtgärder. Flera av dessa områden har kategoriserats som bevakningsområden för att tydliggöra detta.

Skyfall och höjda vattennivåer

Länsstyrelsen anser att det är positivt att kommunen anger att klimatanpassning ska ske löpande i arbetet med verkställandet av VA-plan.

Det kan vara lämpligt att i den del av VA-planen som avser aktiviteter avseende skyfallspåverkan och höjda vattennivåer, ta höjd för anpassning till/beaktande av framtida förändrad samt utvecklad lagstiftning och kunskapsnivå inom området. Detta behöver noteras i planen.

Kommentar: Luleå kommun delar länsstyrelsens synpunkt att arbetet med klimatanpassning behöver anpassas utifrån ny kunskap och följa gällande lagstiftning. Detta görs dock kontinuerligt som en del i ordinarie arbete då Luleå kommun noga följer forskningsutvecklingen, ny kunskap och juridiska uppdateringar samt beaktar detta. Synpunkten föranleder därmed ingen ändring i planförslaget.

I inledning till VA-plan 2040 Plan för allmän va-anläggning anges: "Tidshorisont för planen är år 2040, dock är åtgärder bortom år 2035 inte tidsatta på grund av stor osäkerhet så långt fram i tiden." Det kan vara lämpligt att i samband med denna avgränsning ange vad som framgår på andra ställen i planen: "VA-planeringens perspektiv är mycket långsiktigt där investeringar och teknisk livslängd kan ses i 50 till 100 års perspektiv."

Kommentar: Luleå kommun håller med om detta och lägger till en sådan skrivelse.

Det saknas skrivningar om klimatförändringseffekter/risker och klimatanpassning i VA-plan 2040 Plan för enskilt vatten och avlopp. Planen behöver kompletteras med sådana skrivningar.

Kommentarer: Vid prövning av tillstånd för nya enskilda avlopp, eller då gammalt avlopp behöver göras om, beaktas avloppsanläggningens lokalisering med hänsyn till risk för översvämning och förhöjd havsnivå. Synpunkterna föranleder ingen ändring i planförslaget.

Norra Sunderbyns byautvecklingsförening

Föreningen anser att den nya avloppsanläggningen som går genom nästan hela Norra Sunderbyn ska omfatta ett utökat verksamhetsområde för VA och att alla fastigheter som för närvarande har enskilt avlopp ska erbjudas en anslutning till tomtgränsen och de fastigheter som har undermåligt enskilt dricksvatten ska erbjudas kommunalt vatten.

Kommentar: Utgångspunkten för de områden som pekats ut som utbyggnadsområden i VA-planen, dvs utökat verksamhetsområde, är kommunens ansvar utifrån Vattentjänstlagen. Det innebär att om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller kommande bebyggelse så har kommunen skyldighet att ordna detta.

I den föreslagna VA-planen har områden som utifrån praxis anses vara ett större sammanhang (20-30 fastigheter) kartlagts och de fastigheter som avses i Norra Sunderbyn uppfyller inte kraven för detta. De kan därmed inte anses ha behov av att det skall lösas med kommunalt huvudmannaskap.

Vidare menar föreningen att de så kallade gröna industriablerringarna i Luleå-Bodenområdet medför ett avsevärt större intresse av byggande för boende mellan Luleå och Boden än vad VA-planen och kommunens översiktsplan medger och att det behöver göras ett omtag med översiktsplanen och VA-planen för att möta betydligt större efterfrågan på hållbara VA-lösningar i större skala. De anser också att VA-samverkan med Boden borde prioriteras högre.

Kommentar: Förslag till va-plan har gällande översiktsplan som utgångspunkt. Något annat är inte möjligt och eventuella förändringar av översiktsplanen är en politisk fråga.

Föreningen framför att VA-planen inte svarar upp till den uttalade målbilden för VA-försörjning i Luleå år 2040 med trygg och säker va-försörjning för alla kommunens invånare. De menar att det finns stora svårigheter att få till väl fungerande enskilda avloppslösningar med rimliga medel och att enskilda avlopp i Norra Sunderbyn inte är en hållbar lösning.

Kommentar: I den inventering av enskilda avlopp som avdelning Miljö & Bygg genomfört 2018 framgår att det finns goda möjligheter och att det är skäligt att lösa VA-försörjningen enskilt i området.

En synpunkt är att den nybyggda avloppsanläggningen som utgör det befintliga allmänna verksamhetsområdet i Norra Sunderbyn inte är medtaget i nulägesbeskrivningen.

Kommentar: Överföringsledningar ingår normalt inte i verksamhetsområdet, det är de fastigheter som är anslutna till den allmänna VA-anläggningen som utgör verksamhetsområdet. Detta har inte förändrats på grund av den nybyggda anläggningen.

I utbyggnadsplanen beskrivs planen för Huvudstråk Gammelstad, Sunderbyn, riktning Boden. Föreningen anser att det projektet bör tidigareläggas till 2024 och förlängas till Norra Sunderbyn och Avan. Det skulle möjliggöra anslutning till nybyggnation längs hela gamla Bodenvägen till kommungränsen till Boden samt även den planerade fiskodlingen och småföretag.

Kommentar: Det finns inte utrymme i budget för att tidigarelägga projektet till 2024. Pågående projekt Östra Länken är en förutsättning för att kunna bygga vidare mot Gammelstad/Sunderbyn och behöver färdigställas först. Dock har sträckan genom Sunderbyn tidigarelagts jämförts med samrådshandlingen då nya förutsättningar gällande det nya Avloppsdirektivet framkommit som möjliggör omprioritering, se även stycket "Ställningstaganden och förändringar" nedan.

I planen för allmän VA-anläggning står det att: "Norra Sunderbyn anslutits till Avans reningsverk som därmed inte klarar större belastning". Det tycker föreningen är märkligt då kommunen vid information om planerna att bygga den nya VA-anläggningen i Norra Sunderbyn lovade att det skulle finnas kapacitet att utöka det befintliga verksamhetsområdet.

Kommentar: När beslut togs om anslutning till Avans reningsverk bedömdes att utrymme finns även för bebyggelse utanför verksamhetsområdet i Norra Sunderbyn men att anslutning behöver ske genom avtalslösningar. Det nya systemet är dimensionerat för att kunna ta emot även detta spillvatten vid anvisad anslutningspunkt. Texten i VA-planen avser att efter sådana eventuella avtalslösningar kopplats in finns inte utrymme för fler.

Synpunkter på den digitala kartan framfördes också:

- Kusgården är markerade som analys av befintliga bostäder utanför verksamhetsområde. Dessa bostäder är anslutna till kommunalt dricksvatten men har ett eget avlopp.

Kommentar: Kusgården har kommunalt dricksvatten via s.k. avtalslösning och ingår inte i det kommunala verksamhetsområdet för dricksvatten och har därmed analyserats. Under samrådstiden har dock ett fel i fastighetskartan upptäckts där byggnadsdelar varit registrerade som egen byggnad, vilket inneburit att det ser ut som att det är fler byggnader/bostäder i området än vad som är fallet. Efter rättelse uppfyller inte Kusgården förutsättningar för att bedömas som större sammanhang då det är färre bostäder än 20 som är vårt kriterie.

Kusgården kommer därmed inte att redovisas som ett VA-planområde i VA-plan 2040. I samband med genomgången upptäcktes att Bodvallen i Södra Sunderbyn missats i behovs- och möjlighetsanalysen beroende på att delar av området ligger inom verksamhetsområde för dricksvatten. Bodvallen uppfyller kravet på större sammanhang, dvs fler än 20 bostäder, och har nu lagts till i analysen. Området har klassats som enskild va-försörjning.

- Flera fastigheter bland andra tre på Knösen är markerade som att de tillhör verksamhetsområdet för VA, men de har enskilda avlopp och kommunalt vatten.

Kommentar: I kartan har valts att inte särskilja verksamhetsområde för vatten respektive spillvatten utan det redovisas på samma sätt. I kartan har Sunderbyn 20:34 felaktigt redovisats ligga innanför verksamhetsområde, övriga fastigheter vid Knösen stämmer. Felaktigheten justeras i VA-plan 2040. Till granskningsversionen av VA-plan 2040 har i kartan tydliggjorts var anslutningsmöjlighet för vatten respektive spillvatten kan vara möjligt.

- Fastigheter som har enskilt VA står det att de tillhör Bensbyn.

Kommentar: Detta justeras i VA-plan 2040.

- Man får intrycket att verksamhetsområdet omfattar fler fastigheter än de som är anslutna i verkligheten.

Kommentar: Med undantag för Sunderbyn 20:34 så är verksamhetsområdet korrekt redovisat.

- Kartan visar ett verksamhetsområde för varje fastighet, men i verkligheten är det ett sammanhängande verksamhetsområde som går genom nästan hela byn. Den interaktiva kartan bör göras om så att det framgår att det är ett sammanhängande verksamhetsområde genom byn.

Kommentar: Verksamhetsområdet är redovisat så som det är beslutat av Kommunfullmäktige.

- Det bör också tydligare framgå vilka fastigheter som har enbart kommunalt vatten men enskilt avlopp.

Kommentar: I kartan har valts att endast redovisa var det är kommunalt verksamhetsområde, men det finns också många som har kommunalt vatten och/eller i vissa fall avlopp genom avtalslösning. I behovs- och möjlighetsbedömningen tas hänsyn till om ett VA-planområde har kommunalt dricksvatten eller spillvatten via avtalslösning eller något av det inom verksamhetsområde. Därav bedöms det inte nödvändigt att redovisa i kartan och kommer inte att justeras.

Fastighetsägare Hönövägen, Hertsölandet

Från de boende på Hönövägen, Hertsölandet har 2 yttranden inkommit från sammanlagt 12 fastighetsägare.

I yttrandena framför fastighetsägarna längs Hönövägen att de önskar att kommunen tar med Hönövägen i den planerade VA-utbyggnaden för Lövskär. De anger att det är ett mycket fint läge på yttre delen av Hertsölandet och att kommunalt vatten och avlopp skulle medföra att fler vill bosätta sig permanent på Hönövägen och också att kommunalt VA är en förutsättning för ökad byggrätt, vilket man önskar. Man menar att det borde ligga i Luleå kommuns intresse att medverka för att fler bosätter sig här. Det upplevs inte rättvist att de inte är medtagna. Man menar också att en kommunal VA-anslutning är både ekonomiskt och miljömässigt hållbar över tid, och att anslutning till det kommunala VA-systemet är en förutsättning för att fortsätta en hållbar utvecklig och minska klimatavtrycket i hela Luleå.

Kommentarer:

Utgångspunkten för de områden som pekats ut som utbyggnadsområden i VA-planen är kommunens ansvar utifrån Vattentjänstlagen. Det innebär att om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller kommande bebyggelse så har kommunen skyldighet att ordna detta.

I den föreslagna VA-planen har områden som utifrån praxis anses vara ett större sammanhang (20-30 fastigheter) kartlagts och Hönövägen uppfyller inte kraven för detta. Därmed ingår inte Hönövägen i den behovs- och möjlighetsbedömning som ingår i VA-plan 2040. Det föreligger inte heller några särskilda skäl som skulle tala för att frånga praxis vad gäller Hönövägen.

Ställningstagande och förändringar

De synpunkter som framkommit vid samrådet föranleder mindre justeringar och förtydliganden i VA-planen. I samrådet ingick även undersökning om risk för betydande miljöpåverkan, med slutsatsen att VA-planen inte kommer att medföra en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen i Norrbotten delar denna bedömning.

Med anledning av inkomna synpunkter görs följande förändringar:

- I inledning till Plan för allmän va-anläggning görs ett tillägg om att va-planeringens perspektiv är mycket långsiktigt där investeringar och teknisk livslängd kan ses i 50 till 100 års perspektiv.
- Kusgården utgår som VA-planområde, Bodvallen har lagts till.
- Verksamhetsområde justeras så att Sunderbyn 20:34 ligger utanför.
- Felaktighet i digital karta där lager enskilt redovisas som område Bensbyn rättas.

Utöver förändringar ovan har utbyggnad av Uddebo reningsverk skjutits fram i tiden då det klargjorts att kraven på ytterligare reningsprocesser i det nya avloppsdirektivet senarelagts till 2039. Det innebär mer tid för planering och förberedelse för nya reningssteg, vilket är positivt. Det har inneburit att hela ledningsträckan ”huvudstråk Gammelstad, Sunderbyn, riktning Boden kan genomföras och färdigställas tidigare. En sådan omprioritering har gjorts i VA-planen och ledningssträckan planeras vara klar 2029-30.

Utöver dessa förändringar har mindre förändringar av mer redaktionell karaktär gjorts. Samtliga diagram har uppdaterats utifrån omprioritering enligt ovan samt att taxeprognosen har förfinats.

Kvarstående synpunkter

Följande skriftliga synpunkter har inte blivit tillgodosedda, dvs. har inte föranlett någon ändring i VA-planen. Kommunens motivering till varför synpunkten eller frågan inte har kunnat tillgodoses redovisas under respektive yttrande ovan.

- Notering om att ta höjd för anpassning till/beaktande av framtida förändrad samt utvecklad lagstiftning och kunskapsnivå inom området skyfallspåverkan och höjda vattennivåer.
- Skrivningar om klimatförändringseffekter/risker och klimatanpassning i VA-plan 2040 Plan för enskilt vatten och avlopp.
- Önskemål om utökat verksamhetsområde för hela Norra Sunderbyn.
- Omtag med översiktsplan och VA-plan pga ökat intresse för byggande i Norra Sunderbyn med anledning av de gröna industrietableringarna.
- VA-planen svarar inte upp mot uttalad målbild.
- Önskemål om tidigareläggande av utbyggnad huvudstråk Gammelstad, Sunderbyn riktning Boden under 2024.
- Ifrågasättande av skrivning om att Avans reningsverk inte klarar större belastning.
- Önskan om att det bör framgå tydligare vilka fastigheter som har enbart kommunalt vatten men enskilt avlopp.
- Önskemål att Hönövägen tas med i planerad utbyggnad för Lövsjär.